

הלכות תפלין סימן לב

שתינוק דלא חכים ולא טפש יכול לקרום, מתר להעביר קלמוס עליהם להטיב הקתב ולתדשו ולא הוי שלא (מג) כסדרן: כח ליש לנהר (קכט) שלא יפנס ראש הלמ"ד (מד) [מד] (קל) באויר הה"א (קלא) או החי"ת אפלו (קלב) בלא נגיעה: כט אם אין הפרשיות (קלג) שגורות בפיו צריך שיכתב (קלד) מתוך (מה) הקתב: ל אינו רשאי לכתב אלא אם-כן (קלה) יודע לקרות: לא אם אינו מותב (קלו) מתוך (מו) הקתב, לא יכתב (קלז) על-פה שמקרא אותו אחר, אלא אם-כן יחזר הוא (קלח) ויקרא בפיו: לב צריך להניח חלק (קלט) למעלה פדי גגה (מו) של למ"ד: הגה שיהיו גם הם מקפים גויל (תשובת מהרי"ל סימן קלו וב"ש), ולמטה פשעור כ"ף ונו"ן (קמ) פשוטה, ובתחלתן וסופן אין צריך להניח (קמא) קלל: הגה מיהו נהגו הסופרים להניח (קמב) קצת בתחלה וסוף (אגור, רוקח). וצריך להניח בין כל תבה ותבה כמלא (מח) (קמג) אות וכן בין השיטים כמלא (קמד) שיטה, ובין כל אות כמלא (קמה) חוט השערה כמו בספר-תורה, וכמו שיתבאר בטור יורה דעה. גם צריך להניח (קמו) מעט חלק בין פסוק (מט) לפסוק: לג יצא

ל תשובת הריב"ש לדעת הרמב"ן בפרק ב דגטין מ מנהל יח מנחות לב ג פרק קמא דמסכת סוטה ס ספר התורה עצה והסדר הכי בהלכות קטנות ע ספיק והרא"ש פ הרא"ש בסדר תקון תפלין צ הרא"ש שם וסמ"ג וסמ"ק וספר התורה סימן רה

באר היטב

אבל אם בתחלת הכתיבה לא היה הדיו שחור אלא דומה ללכן שהקנה מראיתו או לאדם וצריך להעביר עליו קלמוס, הוי שלא כסדרן, מ"א: (מג) כסדרן. ודוקא כשקצת צבע הדיו קנס, אבל אם קפצה כל הדיו מהקלף ולא נשאר רק רשם אדמומית מהחלדה של הדיו הוי שלא כסדרן, מ"א: (מד) באויר הה"א. ואם נכנס לתוך ד' ונראית כה' פסול, הרמ"א בא"ע סימן קכה סס"ח. ועין במ"א ששים בזה"ל: וכתב בכנה"ג שיש מכשירים לגמרי ע"כ. וצוה עליו ככרובא המתפר יד-אחרון שאינו פן ולא מצינו מי שפקל בזה ע"ש: (מה) הקתב. ואם מקצת הפרשה שגורה בפיו, מתר לכתב אותה מקצת כע"פ, ב"ח דלא כבב"י: (מו) הקתב. משמע דכשכותב מתוך הקתב א"צ לקרות כל תבה, וצ"ע דב"ד סימן רעז ס"ב משמע דאעפ"כ צריך לקרות. וכתב המ"א, ואפשר דעתו להקל בתפלין, אבל הב"ח פסק דאפלו בכותב מפי הקתב צריך שיקרא כל תבה ותבה קדם שיכתבנה וכ"פ הע"ת וכו"ה בשכנה"ג: (מו) של למ"ד. וב"ח פסק שצריך להניח שעור חצי צפן למעלה מראש של למ"ד, ועין ט"ז דה"ה למטה: (מח) אות. ובדיעבד אינו מעבב אא"כ נראים כקתב ע"פ תינוק דלא חכים, ט"ז וע"ת וכ"פ בכנה"ג: (מט) לפסוק. ומ"א פסק שלא להניח חלק בכל וכן בין שיטה לשיטה א"צ ע"ש ועין בד"מ ובע"ת. ובספר אלנה

שערי תשובה

דף יט גבי מלאכת מחשבת נראה פן, וצריך להתשיב למעשה ע"ש: [מד] באויר (מג) כסדרן. ודוקא כשקצת צבע הדיו קנס, אבל אם קפצה כל הדיו מהקלף ולא נשאר רק רשם אדמומית מהחלדה של הדיו הוי שלא כסדרן, מ"א: (מד) באויר הה"א. ואם נכנס לתוך ד' ונראית כה' פסול, הרמ"א בא"ע סימן קכה סס"ח. ועין במ"א ששים בזה"ל: וכתב בכנה"ג שיש מכשירים לגמרי ע"כ. וצוה עליו ככרובא המתפר יד-אחרון שאינו פן ולא מצינו מי שפקל בזה ע"ש: (מה) הקתב. ואם מקצת הפרשה שגורה בפיו, מתר לכתב אותה מקצת כע"פ, ב"ח דלא כבב"י: (מו) הקתב. משמע דכשכותב מתוך הקתב א"צ לקרות כל תבה, וצ"ע דב"ד סימן רעז ס"ב משמע דאעפ"כ צריך לקרות. וכתב המ"א, ואפשר דעתו להקל בתפלין, אבל הב"ח פסק דאפלו בכותב מפי הקתב צריך שיקרא כל תבה ותבה קדם שיכתבנה וכ"פ הע"ת וכו"ה בשכנה"ג: (מו) של למ"ד. וב"ח פסק שצריך להניח שעור חצי צפן למעלה מראש של למ"ד, ועין ט"ז דה"ה למטה: (מח) אות. ובדיעבד אינו מעבב אא"כ נראים כקתב ע"פ תינוק דלא חכים, ט"ז וע"ת וכ"פ בכנה"ג: (מט) לפסוק. ומ"א פסק שלא להניח חלק בכל וכן בין שיטה לשיטה א"צ ע"ש ועין בד"מ ובע"ת. ובספר אלנה

משנה ברורה

הפרשה שגורה בפיו, (קל) מתר לכתב אותה מקצת בעל-פה. ועין בב"ח שכתב דמכל מקום מצוה מן המבחר לכתב בכל גוני מתוך הקתב: ל (קלה) יודע לקרות. (קלמ) דאי לא הוי בקל יכול לטעות ואינו מרגיש: לא (קלו) מתוך הקתב. משמע דכשכותב מתוך הקתב אין צריך להוציא פשה, וממיר דוקא כששגורות לו גס-כן ואז לא חישבן שמא יטעה וכן כתב הפג"א אברהם ואלה רבה לתרץ דלא תקשה מהא למה דהיורה דעה בסימן רעז סעיף ב"ה¹⁷⁵, ועין בפרי-מגדים שכן כונת הפג"א אברהם, אבל (קלט) הרבה מהאחרונים חלקו על זה ופסקו דבכל גוני צריך להוציא התבה מפיו קדם שיכתבנה, והטעם כתב הב"ח, דכך היא מצות כתיבת סת"מ כדי שתהא קדשת הכל קריאת כל תבה ותבה היוצא מפי הקורא נמשכת על האותיות כשכותב אותן בקלף; וכך זה לכתחלה, (קמ) אבל בדיעבד אין נפסל בכל גוני אם לא טעה: (קלז) על-פה שמקרא וכו'. ואפלו (קמא) הוא שגור בפיו גם-כן: (קלה) ויקרא בפיו. כל תבה ותבה קדם שיכתבנה¹⁷⁶ כדי שלא יטעה¹⁷⁷. וכל-שכן אם הוא (קמב) מותב על-פה בלי מקרא: לב (קלט) למעלה. מהשיטות כדי גגה של למ"ד. ונראה לי דהינו מקתב בינוני אפלו הוא כותב רק קתב קטן ויהאל אמרו במנחות ל כמלא אטבא דספרי, ופרשו הראשונים שהוא כדי לכתב גגה של וכו' הנ"ל, ואם איתא דיש חלוק בזה, איה שעורם? ואפשר לדחות בדחוק דהקמרא לא אגרי רק בכותב קתב בינוני: (קמ) פשוטה. ועוד משהו להקפת גוילם. וטעם לכל זה, כדי שששודפן לו לכתבם שיהיה לו מקום לזה. ויש אומרים דצריך להניח עוד למעלה מגגה של למ"ד ולמטה מן' ונו"ן פשוטה כדי חצי צפן¹⁷⁸, וזה רק לכתחלה: (קמא) קלל. רק משהו להקפת גוילם: (קמב) קצת. הינו קצת יותר מהקפת גויל. ויש מחמירין דלכתחלה צריך בתחלה קלף כדי לגלל כל הפרשה, כמו מוזה: (קמג) אות. קטנה שהוא יוד, ובדיעבד אין לפסל אלא-אם-כן נראית כתבה אחת לתינוק דלא חכים ולא טפש¹⁷⁹: (קמד) שיטה. ויש אומרים דאין צריך להניח אלא בספר-תורה, וכן נהגו הסופרים שאין מדקדקין בזה¹⁸⁰: (קמה) חוט השערה. הינו רק לכתחלה, אבל בדיעבד אין לפסל אלא-אם-כן נראית התבה חלוקה לשטים¹⁸¹, וכמו שנתבאר כל זה ביוורה דעה בסימן רעז לענין ספר-תורה: (קמו) מעט

ולחכי נאמרה ההלכה לכתב בדיו, להורות דצריכה היא רק להכתב בדיו¹⁷⁰, וכן דרכו של רב דיו לכשיזקין יתהה מראיתו ויתהפך קצת לאדמדום ונעשית בעין מראה נאשורין בלשון אשכנז ברא"י¹⁷¹. מפל מקום טוב להעבירו בקלמוס¹⁷², ואפלו בשמות הקדושים קרוב לודאי דמתר, כדי על-גבי דיו, דאין כאן מחיקה. ואם נשתנה לאדם ממש, שאין פן דרפן של סתם דיו, או אפלו רק לאדמומית, רק שנשתנה מיד מהר לאחר הכתיבה, אין תקנה לאותה ספר-תורה, שנראה שאינו מחמת ישן ועל-כרחי יש חסרון בעקר הדיו שנעשית מסממנים אחרים, ועל-כן פסול מעקרא פי לא נכתב בדיו; ובשמות אסור להעביר עליו דיו וכו', עין שם שמאריך בכל זה מלתא בטעמא: כח (קכט) שלא יפנס. אפלו כל-שהוא ראש הלמ"ד בשורה שלמעלה הימנה, והוא הדיו (קלל) בכ"ף פשוטה וכדומה שלא יפנס בשורה שלמטה באות ט"ת וע"ן וכדומה: (קל) באויר הה"א. והוא הדיו באויר אל"ף או (קלג) תי"ו וכדומה, וכל-שכן שיהיה שלא יפנס (קלג) באויר דל"ת או רי"ש. שלא נראה כה"א ויבדלקמה: (קלא) או החי"ת. והוא הדיו אם נכנס ראש למ"ד לתוך אויר של ד' פשוטה, ויבדלקמה בסעיד-קטן קלב ותשובת מהרי"מ מבירוק בסימן ח עין שם, וכן הקל בזה הגאון ר' עקיבא איגר בחידושי בדיעבד: (קלב) בלא נגיעה. דבנגיעה בלאו הכי פסול משום חסרון הקפת גויל. ומשמע מלשון השלמת-ערוף דכתב שיש לנהר, ודוקא לכתחלה אבל לא לעכובא בדיעבד; והני מלי שלא (קלד) נכנס בענין שיפסד צורת האות על-ידי זה, כגון שנכנס רק מעט, אבל אם נכנס כל-כך בענין שנשתנה צורת האות, שתינוק דלא חכים ולא טפש אם נכנס לו שיטה התחתונה שלא יתא נראה רק ראש הלמ"ד ולא גוף הלמ"ד לא יכיר האות מה הוא, הוי שגור צורת האות ופסול¹⁷² ונגם לא יציה בו תקון, משום שלא כסדרן. וכל-שכן אם נכנס ראש הלמ"ד בתוך חלל דל"ת או רי"ש ונראית כה"א דפסול, ואינו (קלה) מועיל בזה קריאת התינוק בהג"ק¹⁷³, שהרי עיניו רואות שנשתנה על-ידי-זה לאות אחר: כט (קלג) שגורות בפיו¹⁷⁴. דהינו בעת שהוא (קלו) מתחיל לכתב מסתמא עדין אין בקי בקריאתן בעל-פה נראי, ובפנט כמלא וחסר: (קלד) מתוך הקתב. או מפי מקרא, כדי שלא יטעה. ואם מקצת

תרגום: 1 חוס.

(קלה) נקטת הגדולה: (קלג) בשער-אפרים שער ה באות ח: (קלג) מגן-אברהם: (קלד) נקטת הגדולה בשם הפהרי"ט ודך-החיים בהלכות קריאת התורה ואלה רבה בסימן קמג והשער-אפרים הנ"ל: (קלה) מהרי"ט הנ"ל: (קלו) ב"ח: (קלמ) מגן-אברהם: (קלנ) לבוש: (קלט) עלת-תמיד והב"ח והשניי נקטת הגדולה והג"א: (קמ) בית-יוסף: (קמא) בבית-יוסף: (קמב) בית-יוסף:

הלכות תפלין סימן לב

ביאורים ומוספים

לתלות את כל השם בין השורות, מ"מ אסור לכתוב את כל השם
חוץ לעמוד. ומטעם זה חלק הרעק"א על המג"א, בכותב מקצת
השם מחוץ לגליון העמוד.

[משנ"ב ס"ק קנה] קל פקשיתיה¹⁸⁶.

186 **מבוא לסעיף לו.** שנינו בברייתא (שבת קג, ב) "פרשה פתוחה
לא יעשנה סתומה, סתומה לא יעשנה פתוחה".

ונחלקו הרמב"ם והרא"ש מהי פרשה פתוחה ומהי פרשה סתומה:
א. דעת הרמב"ם (פ"ח מהל' ספר תורה), שפרשה פתוחה היא
פרשה שמתחילים לכתובה בתחילת השיטה, והרווח שלפניה
פתוח על ידי שמניח בשיטה שלפניה חלק כשיעור תשע אותיות,
וכשלא נשאר בה רווח כזה, מניח שיטה שלימה פניה. ופרשה
סתומה היא פרשה שמתחילים לכתובה באמצע השורה או בסופה.
יש רווח בתחילת השורה או באמצעה.

ב. דעת הרא"ש (הל' ספר תורה סי' יג), שפרשה פתוחה היא
שמניח בתחילת השורה שיעור תשע אותיות חלק ומתחיל לכתוב
משם והלאה, או שמניח בסוף השורה תשע אותיות חלק ומתחיל
לכתוב מתחילת השורה שלאחריה. ופרשה סתומה היא שיש
רווח באמצע השורה ומשני צידי הרווח כתוב, וכמו כן אם הניח
חלק שיטה שלימה והתחיל לכתוב בשורה שתחתיה הרי זו
סתומה.

והשו"ע (יו"ד סי' רעה ס"ב) כתב שירא שמים יצא ידי כולם, דהיינו
שכשוא לכתוב פרשה פתוחה יסיים את הפרשה שלפניה באמצע
השיטה, ויניח חלק שיעור תשע אותיות, ויתחיל לכתוב בראש
השיטה שתחתיה. וכשוא לכתוב פרשה סתומה, יסיים את
הפרשה שלפניה בתחילת השיטה, ויניח חלק כשיעור תשע
אותיות וימשיך לכתוב באותה שיטה עצמה, ובדרך זו כשר לכל
הדעות.

את פרשיות התפלין יש לכתוב כפי שהן כתובות בתורה, דהיינו
את פרשיות 'קדש' ו'היה כי יביאך' ו'שמע' יש לכתוב פתוחות,
ואילו את פרשת 'והיה אם שמעו' יש לכתוב סתומה.

[משנ"ב ס"ק קמו]

ודלא כמ"ש הש"ך ביו"ד רעד סק"ו ע"ש¹⁸².

182 וביאר המג"א (ס"ק מה) טעמו, שהוא משום שאין אנו בקיאים
בהפסק הפסוקים שנפסקו למשה מסיני, וכן מפני שיש מקראות
שאינן להם הכרע. וברעת הרמ"א והש"ך שיש לעשות הפסק בין
פסוק לפסוק, ביאר בשו"ת אגרות משה (יו"ד ח"ג סי' קיז) שסבורים
שאף שאין הכרע לענין המסורת, אך לענין הקריאה יש הכרע איך
קוראים, וכך הוא הפיסוק. וסיים, שאף שלכתחילה אין עושים
הפסק, מ"מ בדיעבד אין לאסור, שאין מנהג לדיעבד, ולבני תימן
שנהגו בהפסק הוא אף לכתחילה, וכפי שכתבנו לעיל (ס"ק כב).

[משנ"ב ס"ק קמח]

ועין באל"ה רבה שדעתו דעל-פל-פנים בתפלין שנהגו לזנות קצרים
יש להקמיר¹⁸³.

183 וטעמו, שבתפלין שהשורות מועטות והגליון קצר, יש יותר
גנאי בשלש אותיות הירצאות לחוץ, מה שאין כן בספר תורה שיש
בו הרבה שורות והגליון שלו גדול.

[משנ"ב ס"ק קנג]

והקפיים עמקם הגאון רבי עקיבא איגר¹⁸⁴.

184 ביאור שיטתו, ראה הערה הבאה.

[משנ"ב ס"ק קנד]

והגאון רבי עקיבא איגר בחדושיו בסימן זה טחמיר גם כן¹⁸⁵.

185 וטעמו, שכתובה מחוץ לשיטה אינה מדין תליה, שהרי שני
דינים שונים הם: א. תליה, דהיינו כשכותב בין השורות; ב. כתיבה
מחוץ לגליון העמוד. לדעת הבני יונה שני הדינים שוים, וכשם
שאם שכח לכתוב את השם מותר לתלותו בין השורות (כמבואר
בשו"ע יו"ד סי' רעג ס"ו), כך מותר לכתוב את כל השם מחוץ
לעמוד. ולדעת המג"א (הובא לעיל ס"ק קנג) דין השני קל יותר,
כיון שלא נזכר בגמרא, ואילו הדין הראשון נזכר בגמרא. ולדעת
הרעק"א הדין השני חמור יותר מהדין הראשון, ואף על פי שמוותר

המשך מעמוד קודם

180 ולמעשה, כתב הלשכת הסופר (סי' ז ס"ק ב) שנכון לדקדק בזה
גם בתפלין ומזוזות, מפני שנגרמים כמה קלקולים מסמיכות
השורות, שמתקצר אורך הכ"ף פשוטה וצואר הלמ"ד, או שנכנס
הלמ"ד לאות שמעליו.

[משנ"ב ס"ק קנה]

אכל בדיעבד אין לפסל אלא אם כן נראית התבנה חלוקה
לשתיים¹⁸¹.

181 והשיעור בזה, כתב הגט פשוט (סי' קכה ס"ק פא) שתלוי
במראית העין לפי שיעור המרחק בשאר התיבות שכתב הסופר
בספר זה. ובמקום ספק יש להראות לתינוק. וכן מבואר בב"ח (יו"ד
סי' רעד) שתלוי הדבר בקריאת התינוק.

אינם נוהגים להניח חלק בשיעור כזה.

[משנ"ב ס"ק קמג]

ובדיעבד אין לפסל אלא אם כן נראית כתבה אחת לתינוק דלא
חכים ולא טפשי¹⁷⁹.

179 ואם הוסיף דיו על גג האותיות של אחת התיבות כדי
להגביהן מעט, ועל ידי זה ניכר שהן שתי תיבות, כתב בשו"ת
שבט הלוי (ח"ב סי' קמד) שבדיעבד כשר, אולם לכתחילה אין
לשנות את גוף האותיות.

[משנ"ב ס"ק קמד]

וכן נהגו הסופרים שאין מדקדקין בזה¹⁸⁰.

יום ה' י"ד אב תשע"ה - (ט"ו ט"ז אב חזרה ישישי שב"ק)

הלכות תפלין סימן לב

באר הגולה נא

ק סמיך והגהות
מיומני פקד ב סמיהא
דמנחות ד טור ביהות
דעה רבי' ש שם
ת הרא"ש שם
והספדכי ואחרות מייס
והרמב"ם פקד ב

השורות שוות, שלא תהא אחת נקנסת (קמו) ואחת יוצאת. ולפחות קיזוהר שלא יכתב (קמח) *שלא
אותיות חוץ (ז) לשיטה, (קמט) ואם כתבם (קנ) לא פסל: לד *שתי אותיות שהם (קנא) *תכה אחת לא
יכתב חוץ לשיטה: לה (קנב) *אותיות השם (קנג) צריך שיהיו פלם (נא) בתוך הדף ולא יצא (קנד) מהם
כלל חוץ לדף: לו *היעשה (קנה) כל פרושיותיה (קנו) פתוחות, חוץ מפרשה אחרונה הפתובה בתורה

שערי תשובה

הה"א. עבה"ט. ועין ט"ז שהקשה על הש"ע שכתב שיש לזהר דהא אפלו בדיעבד
פסול. ועין בשו"ת מקום-שמואל שהביא מש"ע אה"ע סי' קכה דגם שם משמע
דוקא לכתחלה, רק אם נשפנה צורת האות ע"י פסול בדיעבד. ולכן דעתו להקל
בל"מ"ד של 'ולעבדו' שנגנס ראשה לתוך ה"א של 'ולאהבה' ולא נגנז רק נגנס לאויה

באר היטב

ובה פסק נדעת רמ"א דצריך להניח חלק בין פסוק לפסוק, והביא ראיה מן ספר
ברוך שאמר שכתב להדיא פן: וכן בין שיטה לשיטה, ע"ש: (ז) לשיטה.
ובי"ד סימן רעג פסק בהרמב"ם דלא קפדינן אלא שלא יכתב רב הפכה חוץ
לשיטה, ואם הפכה בת ח' אותיות מותר לכתב החצי חוץ לשיטה. וכתב הפג"ך
אברהם: ואפשר דבא ללמד פאן דשני אותיות מותר לכתב אפלו בתכה בת ג' אותיות דבזה הרמב"ם מודה ע"ש. ואני אומר דמסעיף שאת"ו ידעין זאת מדכתב ב'
אותיות שהם תכה אחת וכו', משמע ב' אותיות שאינן תכה אחת מותר אפלו בתכה בת ג' וק"ל: (נא) בתוך הדף ולא יצא מהם כלל חוץ לדף. כתב הרב בעל
באר-שבע בתשובה סוף ספרו דף נב ע"ב: מודקט כפל לשון משמע אפלו בדיעבד פסול אפלו בשאר שמות שאינן נמחקין, ואפלו הנטפל לשם מאחריו פסול אם
יצא חוץ לשיטה, כנ"ל להלכה ולא למעשה ע"כ. והמ"א הקשה עליו דהש"ך בי"ד סימן רעו ט"ז כתב דקצת פוסקים מכשירין כשתלה מקצת השם ע"ש ס"ק ז
משמע לכאורה דכ"ש פשיטא חוץ לשיטה, דהא אסור תליה נזכר בגמרא ואסור זה לא נזכר בגמרא בהדיא רק הוא מדברי ר"ת ומנ"ל לפסל בדיעבד. והמ"ב סימן נו

באר הגולה

באסור מחיקה יש להקל בזה לפי מה שכתב שם הנודע ביהודה דכחמוק מקצת
אות וצדו נשאר צורתו עליו אין חיב בזה משום מוחק, ורק מדבבנו, עין שם. אחר
כך מצאתי בן בכוה"י בספר 'שועות-יעקב', עין שם: * 'שלא אותיות'. עין במשנה
ברורה, ומקורו מתא דש"ך יורה-דעה בסימן רעג סעיף-קטן ד ע"י"ש, ועין בבאר
הג"ר דמשמע שהוא מסכים ג"כ להש"ך דהמחבר סתם פה כהרא"ש, ועין
במגן-אברהם, והשמטתי מרצו משום קשית הבאר היטב עין שם, והפרי-מגדים
הקשה ג"כ ע"ז; וה' אמנם דלא לשונה ח"ו לרבנו הפג"ך אברהם כטובה אמרתי שיש
לישב, דמסעיף לד אין ראיה להקל בזה, דאפשר דלא מעט רק דמותר לכתב אות
אחת מן הפכה של שתי אותיות חוץ לשיטה אף שהוא חצי הפכה, וכמו שכתב
הג"ר"א לדעת הרמב"ם ונדלא כהלכות שמהמיר בזה, עין שם בטעמון, אכל ב'
אותיות מן תכה של שלש אותיות דהם רב הפכה הנה אמינא דאסור, וכמו שכתב
הג"ר"א באמ"ת לדעת הרמב"ם, לזה קא משמע לן המחבר דשתי אותיות מותר בכל
גונו, כן נראה לי בכונתו: * שתי אותיות וכו'. אכל לכתב אות אחת מפנה חוץ
לשיטה מותר, כל האחרונים, דלא כלבוש: * תכה אחת. עין במשנה ברורה, כן
כתב הרא"ש בפלכות קטנות ופסק ביוה"ד דעה פנתה. ועין במגן-אברהם
בסעיף-קטן מו שכתב דאף הרמב"ם מודה בזה להקל, והג"ר"א בבאורו
כתב שלדעת הרמב"ם אסור בזה: * יעשה כל פרושיותיה. עין במשנה ברורה

משנה ברורה

חלק. אכל הפג"ך אברהם בשם כמה אחרונים והג"ר"א בבאורו הקריעו
דאין צריך להניח חלק יותר מבין תכה לתכה באמצע פסוק ונדלא
כמ"ש הש"ך בי"ד רעד סק"ו ע"ש¹⁸²]: **לג (קמו) ואחת יוצאת.**
ואפלו (קמג) אות אחת, (קמד) משום "זה אלי ואנוהו": (קמה) **שלא**
אותיות. מדלא חלק משמע דאפלו אם אלו השלש אותיות הם מעוט
הפכה אסור, וביורה-דעה סימן רעג פסק בהרמב"ם דלא קפדינן אלא
שלא יכתב רב הפכה חוץ לשיטה, ואם הפכה בת ח' אותיות מותר
לכתב החצי חוץ לשיטה. ועין פ"ש"ף שם שכתב שיש להתמיר קנה
דהקא, ועין באליה רבה (קמה) שדעתו דעל-כל-פנים בתפלין
שהגליונות קצרים יש להתמיר¹⁸³: (קמט) **ואם כתבם.** (קמו) בין שהיה
הבליטה בתחלת השיטה או בסופה: (קנ) **לא פסל.** ואפלו אם כתב
(קמו) תכה שלמה חוץ לשיטה, כל שנגר שהיא נקריית עם אותה
השיטה ולא עם העמוד האחר שבצדה: **לד (קנא) תכה אחת.** ואם
התכה היא בת שלש, מותר לכתב מפנה שתי אותיות חוץ לשיטה אף
שהם רב הפכה, יורה-דעה סימן רעג, ועין בבאור הגלגלי:
לה (קנב) אותיות השם. (קמח) אפלו שאר שמות שאינם נמחקין:

(קנג) **צריך וכו'.** הפג"ך אברהם בשם הגאון מהר"ר יצחק מפוזנא וכן הע"ת והא"ר וכמה מהאחרונים] אסיק דדוקא לכתחלה אכל בדיעבד אין
להחמיר; ומכל מקום אם ארע פן בספר-תורה הורה למחוק כל השורות העליונות אם אין בהם שום שם משמות שאינם נמחקין, ולמשך אותם
שיהיו שוות עם השם, דמאחר דאפשר לתקוני לא מקרי דיעבד; אכל אם היה שם למעלה אינה שם, או (קמט) בתפלין ומזוהות דאי אפשר למחוק
משום שלא כסדרן, כשר כך בלי תקון. ויש (קנ) מחמירין אפלו בדיעבד, והסכים עמהם הגאון רבי עקיבא איג"ר¹⁸⁴ והנהר"ך התיים. אף אם
(קנא) בשורות העליונות אות האחרון ב"ת דל"ת ר"ש וכדומה, שיכול למשכן, בלהו מודו דבין בספר-תורה ובין בתפלין ומזוהות ימשך אותן
כדי שיהיו שוות עם האות מהשם שיצא חוץ לשיטה, ואין בזה משום שלא כסדרן. וכן אם לא כתב עוד רק שורה אחת (קנג) ובשורה שניה משך
השם חוץ לשיטה, יעשה שרטוטים אחרים וימשכם שיהיו ארכים עד סוף השם, ובשכיל שורה הראשונה אין קפידא. ודע עוד, דבאותיות
הנטפלות להשם (קנג) הסכמת האחרונים דאין להתמיר בדיעבד ביוצא חוץ לשיטה: (קנד) **מהם כלל.** אפלו (קנד) אות אחת, ואפשר דאף רבו
ככולו, אכל מקצת האות לית לן בזה. ואם יצא השם בלו חוץ לגליון העמוד, כשר בדיעבד, ואינו דומה ליוצא אות אחר חוץ לשיטה, דמה שיוצא
לחצו הוא חשוב כתליה, ונקמא לן ביורה-דעה רעו דמקצת השם אין תולין, מה שאין פן בזה, פן כתב הפג"ך ונהגו רבי עקיבא איג"ר
בתדושו בסימן זה מחמיר גם בזה¹⁸⁵, עין שם, אכל בבאר הג"ר"א מוכח בהדיא בהפג"ך ונהגו: **לו (קנה) כל פרושיותיה**¹⁸⁶. רוצה לומר
מהתפלין של יד, הואיל והן נכתבות בקלף אחר ושני בזה פתוחה וסתומה, דהינו שכתבנו מקום חלק בסוף שיטה אחרונה של פרשה ראשונה
כדי ט' אותיות ומתחיל פרשה שלאחריה בראש השיטה בדרך השני, הרי פרשה שלאחריה נקרא פתוחה, כמו שבספר-תורה נקראת פרשה
המתחלת בראש השיטה פרשה פתוחה לכלי עלמא כשיש רוח כדי ט' אותיות לפנייה בשיטה הקודמת לה או בסוף שיטה אחרונה שבדרך הקודם,
אכל בתפלין של ראש הפרושיות נכתבין על ד' קלפים אין להקפיד בהן בפתוחות וסתומות, אף נהגו לכתחלה להקפיד בזה, כן כתבו
האחרונים, ועין בבאור הלכה כמה שכתבנו בשם הפרי-מגדים בזה: (קנו) **פתוחות חוץ וכו'.** מפני שג' ראשונות שהם "קדש" "והיה כי יבאך"
"שמע" הם פתוחות בתורה, ופרשת "והיה אם שמע" סתומה, לפיכך צריך לכתב בתפלין ג"כ ככה, דהינו שניצית מקום חלק כדי ט' אותיות
בסוף שיטה אחרונה שבפרשת "קדש", כדי שבפרשת "והיה כי יבאך" שיתחיל בראש השיטה הראשונה שבדרך השני תהיה הפרשה פתוחה כמו
שהיא בתורה, וכן אחר פרשת "והיה כי יבאך" כדי שבפרשת "שמע" תהיה פתוחה; אכל פרשת "והיה אם שמע" יעשה סתומה, ואפן סתומתה
יבאר לקמה. ופרשת "קדש", אף דבתורה היא פתוחה מתמת שהוא מפסיק ברוח ט' אותיות בשורה הקודמת לה, וכאן אין שייך זה, דהיא

שער הציון

(קמג) ב"ח: (קמד) באור הג"ר"א: (קמס) והוא ג"כ פרי-מגדים: (קמו) מוכח מהפרישה דלא מחלק בזה לענין דיעבד: (קמנ) אחרונים: (קמח) מגן-אברהם: (קמט) פרי-
מגדים לדעת הפג"ך אברהם והוא בעצמו הוית עקר הדיון בצריך עיון לקמן בסימן קמט: (קנ) הבית-שמואל בשם מהר"א"י וגם תשובת הרמב"ם שהובא ביורה-דעה רעו בדבור
המתחיל ובשם הפש"ע עין שם: (קנא) פרי-מגדים: (קנב) פרי-מגדים: (קנג) פרי-מגדים: (קנה) מגן-אברהם בשם משאת-בנימין וט"ז יורה-דעה רעו וכמה אחרונים: (קנד) פרי-מגדים:

